

Uredništvo in upravljalni svetovi
2637 S. Lawrence Ave.
Office of Publication
2637 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4949

TO—YEAR XXIV.

Cena lista
je \$2.00

Entered as second-class matter January 28, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

HOOPER JE PRI- RAVLJEN PO- GATI ANGLIJI

njegovega revizijskega
sta je zmanjšati angleške
dolge za polovico. Meni, da
to koristilo ameriškim intere-
si.

Washington, D. C., 12. dec.—
Hooperjevih virov poročajo, da
glavni namen Hooverjeve
predloga, v katerem priporoča
odpisovanje diskuzij o vojnih
dolgovih in reparacijah, pomaga-
tati s tem, da se zniža njegovo-
vrednost, ki jih je napravila v
vojnih državah, za polovico.
Hooperjev znašajo 4,398,000,000
dolarjev.

Hooper, ko je Velika Britanija
priznala zlati standard, se je njen
vrednostnih državah povečala
za 50%. Vlada prejema sedaj
dodatke v funtih šterlinov,
ki so padli na vrednost, to-
je dolgi v Združenih
državah mora plačevati v zlatih
barionih.

Hooper meni, da je v interesu
ameriških držav, da olajša Velik-
britaniji breme plačevanja
vojnih obveznosti, dokler se
ne ustavi angleškega funta ne
na prejšnjo stopnjo valu-
je. Hooper je bil \$4.86. Ako se bo
Amerika vrnila k zlatemu standar-
tu, bo funt dosegel prejšnjo
vrednost, bo redukcija vojnega
dolga v Združenih državah začas-
na nasprotnem slučaju pa per-
manentna.

Argument utemeljuje na
tudi, da je Velika Britanija
vrednostni dejavnik ameriških
dobitkov. Skupna vrednost
ameriškega izvoza se čeni na \$3,
000,000 in skoro polovico
njega izvozi v Veliko Britanijo.
Sedemdesetino stališče torej
ameriškega izvoza sme zniževati
na moč Velike Britanije,
ki je bila s tem udarjena ame-
riškemu trgovinu. Ako se ji zni-
žajo dolgi za polovico, bodo
v njeni domovini lah-
ko nadalje kupovali ameriške
blaginje, kar bo končno le v ko-
meričkim industrijam.

Michiganški registra- cijski zakon vržen v koš

Zvezno okrožno sodišče v Detroitu razsodilo, da zakon posega
v pravice kongresa

Detroit, Mich.—Tukajšnje fe-
deralno sodišče je zadnje dni od-
ločilo, da je zakon za registra-
cijo tujcemcev v državi Michi-
gan neustaven in zaradi tega ne-
veljaven. Odlok so podpisali trije
sodniki: Charles C. Simons in
Ernest A. O'Brien od federalne-
ga okrognega sodišča in Arthur
E. Denison od federalnega okro-
žnega prizivnega sodišča.

Odlok se glasi, da je zakon ne-
ustaven in neveljaven zaradi te-
ga, ker posega v območje, ki ga
je zvezna ustava pridržala iz-
ključno kongresu. Edino zvezni
kongres sme sklepati zakone glede
tujcemcev in imigracije. No-
bena posamezna država nima
pravice, da bi sklepala o stvareh,
ki spadajo v jurisdikcijo kongre-
sa, na primer o sprejetanju ali
izključevanju tujcemcev.

Registracijski zakon je bil spre-
jet zadnje spomladi. Zahteval je
registracijo (popis) z odtisi pr-
stov vred za vse nedržavljan-
e v Michiganu. Točka, ki je dvignila
največ protestov, je bila, da mora
vsak nedržavljan pokazati svojo
registracijsko karto, kadar vpraša
za delo; če nima karte, mu
delodajalec ne sme dati dela.
Poleg tega je zakon nalozil te-
žo dokaza osebam, ki so na sumu.
Vsaka oseba bi bila lahko areti-
rana in zaprta toliko časa, da do-
kaže, da je državljan ali postavljen
prišlec.

Odlok se tudi glasi, da so po-
samesne sekcije zakona neločljive,
zato je ves zakon neustaven.
Governor Brucker in ostali dr-
žavni oblastniki, ki so sponzorirali
ta zakon, niso še nik komenti-
rali glede odloka.

Trije jetniki ubiti v bitki z vo- jaki in stražniki

Leavenworth, Kans., 12. dec.—
Trije jetniki, ki so večeraj
zjutraj pobegnili iz federalne
jetnišnice, so bili pozneje ubiti
v desperatni bitki z državnimi
milicniki, ki so bili pozvani na
pomoč, in jetnikimi stražniki.
S štirimi drugimi jetniki je
ta trojica pobegnila iz zapora
potem, ko je premagala jetni-
škega nadzornika Thomasa B.
Whita v njegovem avtomobilu.
White in dva druga stražnika so
bili ranjeni v bitki z banditi, to-
da poškodbe niso težke. V služ-
bo so bili pozvani tudi vojaški
letalci, ki so sledili ubeglim jet-
nikom, kateri so se končno za-
barikadirali v neki farmerski
hiši.

Jetniki so prišli v urad jetni-
škega nadzornika oboroženi s
revolverji, dinamitom in puška-
mi, ki so bile na nepojasnjen
način vtihotapljene v jetnišnico.

Padec stavbinskih aktivnosti
v Detroitu

Detroit, Mich.—Ogromen
padec gradbenih aktivnosti je
razviden iz statistike, ki jo je
objavila Detroitška delavska fe-
deracija. Brezposelost med
stavbinimi delavci, člani unij, je
narasla na 81%, toda to ne po-
kazuje celotne slike, ker je mno-
go članov, ki niso mogli vladet
brezposelosti plačevati pri-
spevkov, izstopilo iz unij.

Železniška nesreča

West Palm Beach, Fla., 12. dec.—
Potniški vlak New York
Florida Limited je večeraj trčil
s tovornim vlakom kakih dvaj-
set milj od tukaj in pri tem je
bil ubit kurjač, strojevodja pa
je dobil težke poškodbe in več
potnikov je bilo ranjenih.

diplomatičnimi zastopniki vložil
oster protest proti kitajskim av-
toritetam, ker cenzurirajo vesti,
ki jih pošiljajo poročevalci teh
držav svojim listom.

V protestu pravijo, da je bilo
več poročevalcev prisiljenih za-
pustiti Harbin, ker jim je kitaj-
ska uprava, ki ima kontrolo nad
komunikacijo, cenzurirala del
poročil ali pa jim dodala svoje
interpretacije.

GOSPODARSKE POTEŽKOČE V NEMCIJI

Banka za mednarodna plačila bo
najbrž predložila nov načrt za
ublažitve finančne krize.—Iz-
java predsednika Hooverja
vznemirila Francijo

Basel, 12. dec.—V svetovnih
finančnih krogih se slišijo
napovedi, da bo posvetovalni ko-
mitelj, ki ga je imenovala Banka
za mednarodna plačila v Baslu,
da prouči možnost Nemčije glede
plačevanja reparacij, predlo-
žil večinsko poročilo s sugestijo,
da se Youngov načrt nadomesti
z novim, ali pa podaljša mora-
torij reparacijskih plačil za več
let, kar v bistvu pomeni opu-
stitev plačevanja reparacij.

Dalje se pričakuje, da bodo
zastopniki Francije, Belgije in
morebiti Jugoslavije in Japone-
ske predložili manjšinsko poro-
čilo in s tem podprli zahteve
Francije, ki nasprotuje ukiniti
reparacijskih plačil.

Zastopniki Francije v Baslu
so alarmirani, ker v poteku kon-
ference vidijo možnost ukinitve
reparacijskih plačil. Bojazen se
je še povečala valed Hooverjeve
izjave v kongresu. V nji vidijo
sugestijo za separatne redukcije
vojnih dolgov raznim državam v
smislu okoličin, v katerih se na-
hajajo.

Ker je Francija od vseh ev-
ropskih držav najmanj prizade-
ta valed depresije, ne bodo nje-
ni dolgi, ki jih je napravila v
Združenih državah, drastično
znižani, ako bodo sploh kaj. Ta-
ko Francozi tolmačijo Hoover-
jevo izjavo, in razne sugestije,
ki se slišijo v zadnjem času, po-
trjujejo pravilnost njihovega
tolmačenja.

Psalmizem francoske delega-
cije je poleg tega povečala tudi
deklaracija kancelarja Brueniga,
v kateri je dejal, da Nem-
čija ne more več plačevati repara-
cij.

Insuli zaslišan pred zvez- no komisijo

Elektrarski magnat je "pozabil",
kam je izgnil velika vsota
denarja.

Washington, D. C.—(FP)—
Na kakšen način je vsota \$44,
000 iz sklada Middle West Utili-
ties izgnila v zrak v času, ko
je bil Frank R. Smith, bivši član
Illinois Utilities Commission, iz-
voljen za veznega senatorja? To
je bilo vprašanje, ki ga je st-
avila zvezna trgovinska komisija
Martinu J. Insulu, ki je bil po-
zvan na zaslihanje v Washing-
ton. Senat je Smithu odklonil
sedež, ker je dobil v roke evi-
denco, da so njegovo volilno
kampanjo financirali Insulovi
interesi. Vsota \$44,000 je no-
va postavka v tej zadevi in je
bila predložena komisiji pred par
dnevi.

Insul se ni mogel spomniti,
kaj se je zgodilo s to vsoto, ki
je na misterioznen način izgini-
la. Komisarja Healey in McCul-
loch sta vprašala Insula, ali je
njegova kompanija že večkrat
izgubila tako visoke vsote na i-
sti način, a slednji je vprašanje
ignoriral, dočim je E. A. Davis,
podpredsednik Middle West Utili-
ties Co., izjavil, da nima nika-
kih informacij, v kakšne name-
ne se je denar porabil, prepričan
pa je, da ni šel za volilne kam-
panje.

Na zaslihanju je bilo tudi do-
kazano, da je Middle West Utili-
ties Co. l. 1929 izplačala \$10,
500 Walter S. Wymanu. Wyman
je takrat vodil kampanjo v dr-
žavi Maine za odklopke zakona,
ki je prepovedoval oddajanje e-
lektrične sile izven države. In-
sul se je izjavil, da je Wyman pre-
jel ta denar od kompanije za na-
kup neke farne.

Japonska dobila kontrolo nad Mandžurijo

Podan je bil spet nov dokaz, da
se garancije v pogodbah brez
pomena proti oboroženim silam

Washington, D. C.—(FP)—
Japonska se je definitivno polo-
stila Mandžurije. To je dejstvo,
katerega priznavajo celo visoki
uradniki in Hooverjevi admini-
stratorji, po tritedenskih brez-
plodnih manevrih v Ženevi, Pa-
rizu in Washingtonu. Ne glede
na izjave državnega departma-
ta, v katerih poudarja, da je bi-
lo spet vzpostavljeno medseboj-
no zaupanje med Kitajsko in
Japonsko, dejstvo, da sta Liga
narodov na eni strani in Ame-
rika na drugi prepustila Kitaj-
sko njeni usodi, ostane. In Ja-
ponska prav dobro ve, da ta u-
soda pomeni izgubo Mandžurije
za Kitajce.

Da li bodo japonske militari-
stične sile moge držati 25,000-
000 Kitajcev v Mandžuriji v po-
kroščini, bo pokazala bodočnost.
Notranji boj med nankingško
in kantonsko vlado preprečuje
učinkovitost kitajskega bojkota
japonskega blaga. Verjetno je,
da bo Japonska kot je že večkrat
poudarila, vzpostavila kitajsko
vlado v Mandžuriji, ki pa bo v
vsem podrejena Tokiju in bo de-
lala po navodilih Japonske. Ta
vlada bo aličila oni, ki jo je
vzdrževal Washington dolgo vr-
sto let na Haitiju in v Nikaragvi.

Hooverjevi nasprotniki v kon-
gresu bodo nedvomno kritizirali
administracijo, ker ni prepre-
čila okupacije Mandžurije, ki je
del kitajskega teritorija in čigar
nedotakljivost je garantirana v
paktu, katerega je podpisalo de-
vet velasli, med temi tudi Zdr-
žene države. Hoover bo more-
biti odgovoril, da so te garanci-
je preprečile, da ni Japonska na-
povedala vojno Kitajski. Fakt,
da je Kitajška izgubila dohodke
iz treh najbogatejših provinc, je
sicer neprijetna resnica, toda
administracija bo lahko odgovori-
la, da ne bi bil nihče odobrill
akcije, ki bi morda zapletla
Zdržene države v vojno za pro-
tekcijo Kitajske pred japonsko
invazijo. Velika Britanija je
preveč zaposlena s svojimi po-
težkočami, sovjetska Rusija pa
se neče vmešavati v kapitalisti-
čne vojne, dokler so njeni terito-
riji varni pred napadi.

Liga narodov ni dovolj moč-
na in valed tega ni mogla odlo-
no nastopiti proti japonskemu
imperializmu. To je vzrok, da
bo Mandžurija postala druga
Irska na Daljnem vzhodu in bo
kot taka ostala, dokler se ne bo-
do Kitajci zedinili in organizi-
rali močno oboroženo silo, ki bo
lahko strla japonski imperiali-
zem.

Stirje ubiti na električnem stolu

Menard, Ill.—V petek zju-
traj so bili štirje obsojenci elek-
trokutirani v tukajšnji državni
jetnišnici. Trije so bili zamorec.
Vsi so bili krivi umora prve vr-
ste.

Francija ima 300,000 brezpo- seelnih

Pariz, 12. dec.—Francija i-
ma 300,000 brezposeelnih in 2-
500,000, ki ne delajo stalno, kot
je razvidno iz poročila, ki ga je
predložil delavski minister več-
eraj v parlamentu. Od teh jih je
70% v Parizu in okolici. Iz skla-
dov raznih pomožnih ustanov
prejema podpore 11,282,122 o-
seb.

Smetona ponovno izvoljen za predsednika Litvinske

Kauna, Litvinska, 12. dec.—
Antanas Smetona, ki je pred-
sednik te republike že od decem-
bra 1926, ko sta se on in bivši
premier, Waldemaras povzpela
na krmilo vlade po uspešni re-
volvi, je bil večeraj ponovno iz-
voljen za predsednika. Smetona
ni imel protikandidata.

JEKLABARSKI IN JELEZARSKI DELAVCI, IZPRIL V CANONSBURGU, PA.,
STRELJAJO ŽALJE ZA GOLAJ IZPRILIH TOVARISEV.

JEKLARSKI MO- GOTCI V VLOGI NIKLAVA

V raznih jeklarskih centrih od-
pro tovarne za božič

Pittsburgh, Pa.—(FP)—Na-
znanilo raznih jeklarskih druš-
v Pennsylvania, da za božič od-
pro tovarne in s tem dajo delav-
cem priliko, da ne bodo brez bo-
žičnih daril, je ali norčevanje
iz njih ali pa velika doza krščan-
ske hinavščine. Najbrž je oboje.
U. S. Steel je naznanila, da bo
za par tednov, do novega leta,
uposloila 5000 delavcev v Edgar
Thompsonovi tovarni za železni-
ške tračnice. Bethlehem Steel
je naredila enako gesto, ko je
naznanila, da bo "stotine" upo-
slojenih v Johnstown. McKees-
port kompanija, čije profiti na
bodo dosti zasostajali za lanaki-
ni, ki so bili največji v zgodovi-
ni, je tudi obljubila svojim suš-
njem, da bodo do praznikov de-
lali vsak dan namesto par dni
na teden ali 14 dni.

Vse te plemenite geste jeklar-
skih magnatov pronicajo iz "bo-
žičnega spirita," kateri jim je
prišel širiti arca in se želil ob
praznikih udomačiti v koč sile-
hrnega sužnja, za katere se
magnati drugače ne brigajo v
kolikor se tiče življenjskih pogo-
jev.

To je razvidno tudi iz slik v
lokalnih časopisih iz Homestead-
a, sedeža U. S. Steel, ki prik-
azujejo krušne linije, v katerih so
otroci in odrasli, ki potrpejivo
čakajo na posodami za juho. Jek-
larske tovarne so edina indus-
trija v Homesteadu.

Velika tovarna za železniške
tračnice v Bradocku je prošlo
jesen prvič v 60-letni zgodovini
prenehala s obratovanjem. Se-
daj zopet nekoliko obratuje,
možnost pa obstaja, da bo s no-
vim letom zopet zaprta, ko iz-
hlapi "božični spirit" jeklarskih
magnatov, bankirjev v Wall
Streetu, ki se obdajajo s svet-
niško aromo, s katero slepijo
svoje sužnje.

Nesloga med voditelji. Harvey- jeve halucinacije

Rogers, Ark.—Harveyjeva
Liberty stranka, ustanovljena
zadnje poletje na jugozapadu,
ima toliko notranjih potežkoč,
da najbrž ne bo prebolela zime.
Največja potežkoča je nesloga
je med voditelji. Dva "narodna
predsednika" sta se že zmlatila
s Harveyjem in rezultat je, da
je enega odstavila eksekutiva,
drugi pa je resigniral, ker ni
Harvey hotel pristati, da bi se
strankin urad preselil v kako
večje in bolj centralno mesto.
Tudi finančne potežkoče imajo,
ker je blagajna suha kot Sa-
hara.

"Cohn" Harvey pa se tolaži s
bujnimi halucinacijami, od ka-
terih je zadnja ta, da mu je ne-
ki oljni magnat iz Tulse baje
ponudil \$25,000 kot podkupnino,
če odstoji od predsedniške kan-
didature v prid senatorju Nor-
risu. In če se ta "zarota" po-
sreči, bo nekdo prispeval Liber-
ty "stranki", po zadržanju Har-
veyja, en milijon dolarjev v
kampanjski fond.

Novo "stranko" vijejo kršili

Te dni bi se imela vršiti tudi
"konvencija" v Omah. Po zatru-
dilu Harveyjevega pobočnika A.
B. Reeda bi se imelo temu "g-

Redukcije mezd na želez- nicah

Dve železniški družbi naznanili
znižanje mezd

Chicago, — (FP) — Medtem,
ko aborujejo načelniki 21 želez-
niških unij, sta dve večji želez-
nici na zapadu, North Western
in Illinois Central, naznanili
mezne redukcije.

North Western je že uvelja-
vila redukcije, valed katerih je
prizadetih krog pettisoe želez-
niških delavcev, od 10 do 20%.
Unija je takoj rasposlala gla-
sovnice članom unije in slišajo
se glasovi o stavki.

Illinois Central železnica je
odredila znižanje za deset od-
stotkov, ki stopi v veljavo 1. ja-
nuarja, zaeno pa je naznanila,
da bodo v kratkem sledile na-
daljnje redukcije. Ta železnica
se smatra, da je finančno trdna
v primeri s drugimi kompanija-
mi.

Sedaj je gotovo, da bodo vo-
ditelji železniških unij zavleli
definitivne stališče glede mesd-
nega vprašanja na svoji konfe-
renci. Konferenca je bila v
prvi vrsti sklicana, da razprava-
lja o naraščajoči brezposeelnosti
v železniški industriji, ne pa da
bi diskuzirala apel železniških
magnatov glede "prostovoljne"
redukcije mezd. Voditelji so iz-
javili, da železnike uprave niso
podale oficielne deklaracije g-
de redukcij, da si propaganda, ki
jo širijo, govori nasprotno.

D. R. Robertson, predsednik
bratovščine železniških stroje-
vodij in kurjačev, ki tudi pred-
seduje čikaški konferenci, je po-
jasnil stališče unij, ki je izjavil:
"Poravnani smo bili, da prislo-
čimo na pomoč tistim, ki ne bi
smeli pričakovati miloščine od
nas, ne pa članom unij, ki v res-
nici potrebujejo našo pomoč.
Pričakujemo, da bo nepristran-
sko javno mnenje podpiralo naš
odgovor, ki je, da delavstvo ni
poklicano, da bi plačevalo "do-
lo" kapitalu."

Stališče voditeljev železniških
unij, kot je razvidno iz te izja-
ve, je, da je njih prva naloga
pomagati brezposeelnim članom,
katerih število je naraslo na
pol milijona, ne pa sprejete
mesdnih redukcij, kar naj bi o-
moglo delničarjem železnice
vladje dividende.

Bert M. Jewell, predsednik
departmanta železniških unij v
Ameriški delavski federaciji, je
izjavil, da bo ADF podprala že-
lezničarje v njihovem boju pro-
ti redukcijam.

Novo "stranko" vijejo kršili

Te dni bi se imela vršiti tudi
"konvencija" v Omah. Po zatru-
dilu Harveyjevega pobočnika A.
B. Reeda bi se imelo temu "g-

KOMUNIKACIJSKI TRUST NEČE DE- LAVCE NA CESTO

Instalacija novega stroja bo po-
metila z raznaševalci brzojavk.
Visoka mehanizacija indu-
strije

New York, — (FP) — Tempo
mehanizacije ni bil zadnja leta
v nobeni industriji tako silen
kot v komunikacijski. American
Telephone & Telegraph kompani-
ja je s instalacijo novega av-
tomatičnega sistema v zadnjih
par letih odalovila okrog 80%
telefonistinj. Isto dela Union
Postal Telegraph. Avtomatični
stroji so pošiljanje brzojavov so
še izpodrinili pri obeh družbah
skoraj vse Morsejeve telegrafi-
ste.

Sedaj so na vrsti pa "bell-ho-
pi," dečki, ki raznašajo brzoja-
ve. Obe družbi sta pričeli insta-
lirati teletipske stroje za direk-
tne komunikacije s uradi; stroje,
ki prejema brzojave in jih av-
tomatično natipajo. Vse je me-
hanično, odposiljanje in prejma-
nje. V uradih, kjer je prej de-
lalo na stotine deklet in dečkov,
je pod novim sistemom potrebo-
no le par oseb. Ako se bo ta si-
stem obnesel kot pričakujejo, te-
daj bodo odpadli val Morsejevi
telegrafisti in večina raznašal-
cev.

Ta mehanizacija se uveljavlja
tudi v uradih za prekomorske
brzojave. Posledice so, redukcije
plač uslužbencom od vrha do tal.
Ko so pri American Cables druž-
bi, podružnici Int'l. Tel. in Tele-
graph Co., v New Yorku nedav-
no zasedavali operativci, je kom-
panija instalirala multiplex
stroje, katere operira navadni
tipist. Ti stroji avtomatično od-
pošiljajo brzojave.

Valed tega je družba ne le re-
ducirala osobe na minimalne
potrebe, ampak tudi s lahkoto
izvedla redukcije. Prizadeji so
tudi delovodje in manašerji
branznih postaj. Tem je bila u-
trgana plača od \$35 do \$40 na
mesec. Neki upravitej v Hous-
tonu je bil radi tega tako raz-
jarjen, da je demoloriral urad.

Najbolj so pa prizadeti usluž-
benci. Tisti, ki so še ostali, mo-
rajo delati hitreje in na silno
plačo. Odravnivje je bil tudi si-
stem plače in pol za nadurno
delo in delo ob nedeljah.

Vse naveden družbe kontrolir-
rajo eni in isti interes, družbe
za razne subsidiarne kompanije,
n. pr. Western Electric, Teletype
korporacijo, General Electric in
druge. Vse skupaj tvorijo prak-
tični monopol in tudi potom
medsebojnih pogodb. Konkuren-
ce ni v ničemer drugem kot v
kosanju v svesti z zniževanjem
obratovalnih stroškov, kar po-
meni instalacijo novih strojev,
redukcije delovnih moči in plač.

Največja ironija je pa to, da
Hooverjevemu odboru za pobla-
nje brezposeelnosti načeluje
predsednik American Telephone
& Telegraph kompanije, ki je
glava komunikacijskega trusta.

Angloški sodnik za legaliziranje aborcij

London, 12. dec.—Aborcija
(odprava ploda) bi morala po-
stati legalna v nekaterih slučaj-
jih, v drugih pa prisiljena, je
dejal sodnik McCardie na ob-
ravnavi, ki se je vršila proti ne-
ki ženski, katere je bila obtože-
na, da je izvršila ilegalno ope-
racijo.

"Aborcije so potrebne," je de-
jal sodnik, "in zakon, ki jih pre-
poveduje, bi se moralo amendi-
rati, kajti desetina prebivalstva
v Angliji je mentaino in fizično
pomanjkljiva. To je rezultat ne-
omejene ploditve."

banju" na zborovanju pridruži tudi dvaset skupin.

Te dni bi se imela vršiti tudi
"konvencija" v Omah. Po zatru-
dilu Harveyjevega pobočnika A.
B. Reeda bi se imelo temu "g-

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Headquarters at 1125 North Dearborn (near Chicago) in Kansas City, Mo. 64116
Chicago in 1932 at \$5.00 per year, Chicago and Kansas \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year, Chicago and Kansas \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

One dollar per copy.—Backlogs are not wanted.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Member of the Federated Press

Glasovi iz naselbin

(Izvirna poročila iz Zagrebca.)

Dopisovalci in poročevalci domačih vesti, ki jih Prosveta prima iz dnevnih vladnih "Glasov iz naselbin," naj vselej podpisajo svoje polno ime in naslov, da se lahko odkrije, če bi se bilo treba, v kateri državi živijo in v kateri službi delajo. Člani, ki želijo pomagati, naj svoje dopise pošiljajo na: Prosveta, 1125 North Dearborn, Chicago, Ill., U.S.A.

Razne vesti

Bridgeport, O. — Volitve uradnikov pri društvu št. 13 so minile. Je nekaj sprememb, pa ne dosti. Zadnje leto je šlo vse v lepem redu pri društvu. Upajmo, da bo v letu 1932 še več uspeha. Društvo št. 13 bo imelo veliko priredbo na Silvestrov večer. Na programu bo ena najboljših delavskih iger kar smo jih še dosedaj videli v naši dvorani. Imenuje se "Kamnomol". Spisal jo je Tone Selikar. Je štiridejanka in pokazuje kako so predelavci in večji uradniki zlorabljali delavce žene in razdirali še tisto zakonsko srečo, ki so jo imeli delavci. Igra je izšla v Družinskem koledarju leta 1929 in je bila že v par velikih slovenskih nasedbinah izbrana. Med dejanjem bodo deklaracije in v druge točke, ki jih bodo izvajali mladi člani in članice. Igralet se pridno uči in vse kaže, da bodo izvršili svoje nalogo izvrstno. Vstopnina bo 35c za moške in 25c za ženske. Otroci brez spremstva staršev plačajo 10c. Godba za ples bo domača. Torej odelimo se priredbe in pokazimo, da smo res za napredek in procvit društva.

Brat V. Calkar je pisal, da so federacije društev SNPJ potrebne in koristne, ako bi se v resnici zavzemale in delovale v prid SNPJ in članstva. Se strinjamo. Priporočam, da se udeležite vsa društva v tej okolici, ki še niso pri tujakovski federaciji, njene letne seje na 27. dec. ob 2. popoldni. Pokažite, da ste res za procvit društva in SNPJ. Ne vem, zakaj nekateri člani pri različnih društvih tako nasprotujejo federacijam. Gotovo bo osebnost ali nezavednost. Ampak to moramo odstraniti, ako hočemo delovati res bratsko.

Politika, ta je tudi nekaterim tren v peti. Zakaj, sami ne vedo. Ker sem bil član že različnih društev SNPJ in v različnih državah, je povsod, kjer je vlada pri društvu napredna delavska politika, društvo procvitalo in s njim je bila tudi nasedbina znana javnosti, da v njej res živijo napredni delavski življenji. Sem pa gotovo proti korumpirani in razdiraški politiki. Kajti zelo žalostno je, ako delavstvo nima odprtih oči. Tpega Hooverjeva politika in če bi bil Al Smith, ne bi bilo nič bolje.

Zadnjič sem pisal, da smo organizirani v Belmont Political ligi. Tudi to je organizacija, katero bo treba izpopolniti, predno bomo rekli, da je res delavska, čeprav ima precej točk, ki so v našo korist. V resnici je pa brez načel, posebno ob volitvah.

V Prosveti sem čital dopis iz Auburna, Ill., da so socialisti največji sovražniki sovjetake Rusije in da je JSZ tudi njena sovražnica, zato, ker ne deluje, da bi šel kdo v Rusijo na uro gledat. Potem bi pa nam povedal, koliko je bilo ura, ko je bil tam. Ako si dotični tako želi resničnih poročil, naj se naroči na American Freeman iz Girarda, Kans. Sedaj se nahaja tam v ta namen Marce Jultus, žena urednika tega lista. List stane, ako so 4 skupaj, samo 50c na leto, drugače je posamezno \$1. In v zadnji št. piše, da je prišla tja 27. okt. Ima skoro dve strani samo o Rusiji iz mest, farm itd. Ona je delavska pisateljica in socialistka, piše dobro v prid Rusije. Pravi tudi, da žene delajo na železniških progah, na busih itd. Ne pretirava nič. Torej ali so socialisti sovražniki Rusije? Kaj jih hočemo še več pošiljati? Ne v Rusiji, pač pa tukaj so takozvani komunisti sovražniki socialistov, ki so napravili še več zlega v pogubo delavskih organizacij kot katere druge nazadnjaške struje. Dokažano je dosti in se dnevno ponavlja. Povsod, kjer so kake delavske žrtve, se vtaknejo, kolektajo denar — pa kam? To se vrši tudi sedaj v Kentuckiju, kjer so v zaporu stavarji, za katere se

zavzema tudi soc. stranka, in položaj za žrtve še poslabijo. Obiskal sem 13 naselbin okoli Johnstowna, Pa. Sešel sem se tudi z Zidankom. Dva večera eden pri sobratu Vidrihu, drugi pri Geo. Kristelnu na Acosti, Pa. Oh, tako se že zlepa nisem smejal. Še sedaj me pljuča bole od smeha. Res smo bili pravi skupaj, da bi tudi mrtvega v smeh pripravili. V takih slabih časih tudi malo razvedrila ne škodi, posebno v taki družbi, kot je bila pri Vidrihu.

Bližamo se koncu leta, prodajalne so okrašene z darili, naši žepi pa so prazni. Otroci miho ogledujejo stvari v oknih; dobili jih ne bodo, saj večina ne, kajti po drugi strani srečujejo gladne in bedne, brezposelne delavce, ki preklinjajo prosperiteto. Kletve ne bodo pomagale, pač pa si bomo morali pomagati sami, se politično organizirati v pravi delavski soc. stranki in skupno nastopiti, ne z revolucijo, pač pa z glasovnicami, da odpravimo sistem, v katerem se danes nahajamo.

Za nas v Bridgeportu imamo klub št. 11, ki deluje v ta namen in malo naprej je klub na Blairu. Povsod je prilika, samo volje je treba. Klub št. 11 priredi na pustno soboto s pevskim odsekom maškeražno veselico. Nastopi tudi pevski zbor. Delite se bodo nagrade za maske. Pojdimo skupno na delo v letu 1932 in uspeh vseh priredb bo gotov. Nič preziramo, vsi smo delavci in vsi delamo v dobrobit ene ali druge stvari. Zato tudi skupno nastopajmo.

Joseph Snoy.

Zakaj je nedelja?

Hermine, Pa. — Na to vprašanje dobimo od cerkvenih ljudi odgovor, da je to gospodov dan, posvečen Kristu. Večina ljudi v Ameriki ne obiskuje cerkve. Kako pravično bi opravljali svoje dolžnosti, ako bi vsaj del nedelje porabili za agitacijo z raznašanjem delavske literature od hiše do hiše. V Readingu, Pa., grede člani stranke vsako nedeljo še ob 6. zjutraj in v eni uri izvršijo vse delo. V vsakdo hišo dajo nekaj novega vsaki teden, kar napeljuje ljudi k socializmu. S tem delom je stranka podvojila članstvo v enem letu od 400 na 1000 in pri prihodnjih volitvah, po mnenju vodilnih članov, premagajo obvede združeni stranki ponovno, kot se je to zgodilo v Milwaukee.

Rojaki, ne zanemarjamo svojih dolžnosti. Porabimo svoj prosti čas ob nedeljah v našo korist. Na tak način bomo služili sami sebi. Pozabimo na žaljive besede. Dne 29. nov. sem porabil nedeljo na sledeči način: dopolnje sem prodal Družinske koledarje od 2.—4. Šel sem na sejo A. K. in S. K. št. 154, kjer sem nekoliko poigral za delavske ideje, povdarjal stanje kentuckijskih premogarjev. Potem sem posetil sejo federacije SNPJ, angleško govorečih društev za Westmoreland, kjer je bila zelo dobra ude-

ležba (8 društev zastopanih). Spregovril sem tudi tam nekoliko besed v korist federacije. Zvečer sem šel v Pittsburgh, Pa., z enim sinom in hčerjo na večerjo, ki so jo prirerili sodrugi iz Allegheny Co. v proslavo 36-letnice soc. stranke v Pennsylvaniah. Glavna govornica na tem banketu je bila Mary Windsor, dobro znana članica soc. stranke in obenem agitatorica in tajnica mirovne lige. Govorila je o Nemčiji, Angliji, MacDonaldu in sploh o položaju celega sveta in končno prepričala udeležence, da je edini izhod v soc. stranki, katere je bila in ostane revolucionarna, ne glede na napake, ki jih store nekateri njeni voditelji. Glede MacDonalda je rekla, da se ko je bila ona v Angliji, se je govorilo, da je MacDonald preveč priljubljen in da bo postal premehek radi tega. Kar se je pričevalo, se je zgodilo, ampak angleško delavstvo bo korakalo naprej z večjo silo kot dosedaj.

Predsednik omlizja je bil stari sodrug Wm. Adams. Pojasnil je kako je naletel na agitatorje leta 1903 in postal član in agitator od tega časa. Sodr. Adamsa dopisnik pozna od 1910, ko je ustanovil soc. klub na Hermine v dvoranah AS in SK za časa Westmoreland stavke, a je bil pozneje razbit, ko je njegov tajnik šel v Johnstown (angleški klub). Nato smo seveda ustanovili Slovenci klub JSZ št. 69.

Sodruginja Jane Talt je govorila v prid premogarjev. Pojasnila je, da je bila nabrana zelo velika množina obleke za izpre in one na črni listi potom soc. stranke, in tudi okrog 6,000 v denarju, za katero vsota se kupijo živila na debelo in so brezplačno dostavljena na pristojno mesto. Ves ta denar, je rekla, pride v majhnih vsotah od razredno zavernih delavcev od New Yorka do St. Francisca, in pri tem dokazovalo, da delavska solidarnost eksistira. Ako ne bi, se ne bi delavci odzivali na apele svojih sodelavcev, in da so tudi pri volji aliatiti poziv za pridruženje soc. stranki in želijo se seznaniti z udeležence za finančno pomoč. Rekla je, da se zaveda, da so sodrugi, ki morajo posesti največkrat globoko v žep, ampak, ako hočemo korakati do zmag, ni drugega izhoda.

Kolekta je prinesla \$272, četudi ni bilo več kot nekaj des 100 sodrugov navzočih, največ iz Allegheny Co. Ves denar se bo porabil za literaturo v tem okraju. Organizator Arthur McDowell je tudi govoril. Pojasnil je, da iz 9 okrajev je bilo oddanih okrog 46 tisoč glasov in v celi državi okrog 70 tisoč. Potrebno število glasov za obdržanje stranke v dobrem stanju se zahteva okrog 30 tisoč, torej letos so se glasovi v Pennsylvaniji dvignili 100% in prihodnje leto bo stranka v Pa. skrbela, ako bo prava kooperacija, da se glasovi zopet povečajo.

Delavci, čitajte soc. literaturo. To zimo, 1932, boste imeli priliko protestirati proti sedanjim krič. Pripravite se dobro, da vas ne bodo zagovorniki starega sistema topet napumpali.

Pred kratkim je tukaj premislila Elizabeta Berl, v starosti 76 let, doma iz Čez Soče pri Bovzu, Primorje. Prišla je v Ameriko po vojni, ko so ji razdeljali njen dragi dom. Zgubila je tudi sina. Prišla je v Ameriko h hčerki in sinom, ki so bili tukaj

še med vojno. Pri hčerki Josifi Vuli je preživela preostale dni. Žena je bila mirnega značaja. Zapuščala enega sina v Milwaukee, dva pa v Hermine in hčer. Vsi so člani SNPJ in tudi člani JSZ ter napredni. Pokojna je bila civilno pokopana. Poslovilni govor je imel Anton Zornik st. na domu v slovenskem jeziku in ob grobu v angleškem, kaj da je vse pokojna starica prestala in kako da bi morali ljudje živeti, ako se hočemo izogniti grozotam vojne in mizerije.

Čuje se precej kritike, ker nisomo dali otroci pokojne matere pokopati cerkveno, da je to po živinsko. Jaz pa vem, da ni tako. Kdor je aliatil govore, lahko ve, da je bilo več ljubezni izražene do svojega bližnjega v tem govoru kot jo malokdaj poda kakšen pridigar. Ljudje, ki kritizirajo, morda imajo še lepo življenje in vidijo v revnem delavcu vsa zla in živinsko vzgojo, ampak zapomnijo naj si, da na svetu ni nič nemogočega, da jih lahko še marsikakršna nesreča došeče, če ne njih, morda pa njih otroke, ki bi jih lahko nekega dne pozvali vojni molov v imenu civilizacije in patriotizma, da bodo morali pustiti razdeljene koši na vojnem polju, pa ne bo prilike za cerkveni pogreb.

Rojaki, izogibajmo se obrekovanju, ker to ni bil nauk Krista, katerega imate vedkrat na jeziku v svoji agitaciji za cerkev. Odnehajmo nekoliko na dveh straneh. V slogi je moč, v neslogi izguba. Mislilim, da leto 1931 nam je dosti velik dokaz, saj so prišle delavske plače na ničlo. Obrnimo hrbet izdajstvu in pričimo bolj složno novo življenje z l. 1932. Delavstvo se mora združiti v eni politični stranki s programom podpravljanja javnih podjetij. Samo v tem je rešitev. Anton Zornik.

Pomoč brezposelnim

Johnstown, Pa. — Kakor po drugih mestih, tako se je tudi v Johnstownu ustanovila organizacija za podporo nezaposlenim in drugim revežem pod imenom "Community Chest". Ta organizacija je že nabrala protovoljnih prispevkov več \$180,000, ali vprašanje je, koliko bodo v resnici siromaki dobili od te vsote, in kateri? Kolikor nam je dosedaj znano, da do danes še ni dobila nobena slovenska družina od nikake dobrodeltne organizacije podpore in je tudi ni pričakovati, akoravno so tudi Slovenci močno prizadeti v tej depresiji in potrebujejo nujne pomoči. Zato se moramo medsebojno podpirati v teh kritičnih časih, da jih nekako prinesemo.

V ta namen je federacija ameriških državljanov (SN) s porazumno s Slov. del. domom na Moxhamu sklenila prirediti veselo igro dne 16. januarja 1932. Cisti dobiček je namenjen, dve tretjini slovenskim najbolj potrebnim družinam v tej okolici, ena tretjina pa Slovenakemu del. domu na Moxhamu.

Slovenska društva ste napročena, da ne prijetate na ta dan veselice in drugih zabav.

Igra "Repoštev, duh v krkonoskih gorah", all vraga je emkrat konec, čarovna burka v petih dejanjih, se bo igrala na 16. jan., 1932. Je jako smešna in zanimiva. Predstavlja, stare čase in duhove. Tudi hudodelec so bili podvrženi duhovom so se jim vklonili ter priznali svoj zločin. Ta igra se je predstavljala že na večjih gledaliških odrih v stari domovini. Tisti, kateri so jo videli v domovini, se jako pohvalno izražajo o njej. Zatorej se občinstvo na splošno zanima in komaj pričakuje dne predstave. Najboljše igralske moči, kar se jih je moglo dobiti, sodelujejo pri igri, ter se sedaj prav pridno učijo, pod vodstvom dobro znane igralkie Jennie Dimic. Frank Pavlovich.

Uslužna priroda

Potnik sreča v pragozd stavega farmarja, ki sedi na petku in žveči gumi. "No, kako vam gre?" ga vpraša.

"Dobro," odvrne farmar, "prej sem hotel posekati nekaj drevce, pa je pridivil vihar in jih na mestu mene podrl."

"Slajano!"
"In bilak je zanetil suho dračje, ki sem ga mislil požgati."
"Imenitno! In kaj mislite zdaj?"
"Zdaj samo še čakam potreza, da bo namestu mene izkopal krompir."

Dr. L. Mickey:

Ali so povprečni ljudje srečni?

V mojo čakalnico prihajajo različni ljudje vsake starosti, vsakega poklica in različnega življenjskega položaja npr. prestano hajajo in odhajajo. Sklenil sem, da vprašam vsakega bolnika, ki pride k meni, ali je srečen ali ne? In vsak, ki pride, mi pove, ali je povprečen človek srečen. Skoraj vsi so vprašani ljudje in vendar ima vsak drugi pa in vsak drugačen življenjski položaj. Ni se motil. Ljudje, katerim sem zadal to vprašanje, so imeli dvajset različnih poklicev, hovi življenjskih položajev so bili drug od druge zelo različni in med njimi so bili tudi bili spet popolnoma različni drug od druge. Njihova starost je bila od trinajst do devdeset let. Povprečna starost je bila 31 let. Sedemdeset odstotkov je bilo v tri in osemdeset odstotkov pa moških. Pet odstotkov je bilo poročenih, štirideset odstotkov samskih in deset odstotkov ločenih. gatača ni bilo med njimi, pač pa nekaj ljudi dobrih razmerah; večina je imela srednje dohodke in nekaj jih je bilo prav siromak. Hotel sem posebno dognati, koliko pomeni gostanje za srečo vsakega posameznika.

Če hočete priznati uspehe vprašanih, dober kriterij, tedaj se imenuje devdeset odstotkov povprečnih ljudi srečne in samo o odstotkov nesrečne. Prvo, kar sem vprašal vsakega bolnika, je bilo vselej to: "Ali mi poveš, ali ste srečni ali nesrečni?" D deset odstotkov je reklo: "Srečen".

Moje prihodnje vprašanje je bilo: "Kaj ko odstotkov svojega časa ste bili srečni, ko odstotkov nesrečni in koliko odstotkov nevtralnem razpoloženju, torej niti srečni, niti nesrečni?" (Govoril sem v odstotkih, ker je tako bolnik laže odgovoril).

S tem vprašanjem sem dognal, da je vpralni človek 62½ odstotkov svojega srečen, 18 odstotkov nesrečen in devetnajst odstotkov v nevtralnem oziroma ravnem razpoloženju. Dva izmed mojih bolnikov pa sta vztrajala na tem, da nista bila nikoli svojim življenju nesrečna, torej niti en tek ne. Splošni uspeh mojih vprašanih je izpodbudil. S tem je dognano, da nam bočemo biti srečni — ni neobhodno potrebogastvo niti ne visoka duševna izobrazba, da je sreča — stalna sreča — doma pri vpranih ljudeh.

"Kaj vam povzroča največjo nesrečo, bilo moje tretje vprašanje. Tretjina vprašanih je dejala, da so n vi največji nesreči krive finančne skrbi. čina pa je zatrdljiva, da je zanje največja sreča bolezen in smrt v rodbini. Mnogo reklo, da je "slabo zdravje" zanje največja dva mlada dečka, ki sta pravkar zapustila sta odgovorila: "Dekleta in ljubezen!" so spet videli svojo največjo nesrečo v tih skrbih, rodbinskih preprih in nevar prijateljih.

Moje drugo vprašanje je bilo: "Kaj dela najbolj srečnega?" Osem in dvajset od sto jih je reklo: "bave in sport!" Šestnajst odstotkov jih je lo, da jim pomeni lepo rodbinsko življenje. večjo srečo, štirinajst odstotkov jih je mnenje, da je trgovski uspeh največja sreča. Deset odstotkov vprašanih pa je zatrdljiva je delo največja sreča.

Ko sem jih vprašal, ali se imajo za nečje ali manj srečne od povprečnosti, odgovorilo šest in petdeset odstotkov, da slijo, da so srečnejši. Osemnajst odstotkov je bilo mišljenja, da so manj srečni, in šest dvajset odstotkov jih je mislilo, da so prako srečni kakor povprečno vsak človek.

Potem sem vprašal: "Ali poznate koga, ki je res prav srečen?" Šestdeset odstotkov vedelo povedati nikogar, ki bi bil res srečen. štirideset odstotkov je reklo, da vedo za koga, ki so srečni, in so mi povedali tudi imena. Nekateri so rekli, da so le slučajno spoznali nekaj srečnih ljudi.

"Če premislite svoje življenje — kako dala je bila za vas najbolj srečna?" sem jim dajle. Rezultat mojega vprašanja je tak, da smatramo lahko vsako življenjsko za povprečnega človeka za srečno, in da bene take dobe v njegovem življenju, moral biti nesrečen. Nihče izmed starejših di ni bil mnenja, da bi bila mladost res po bna za srečo. Neki star gospodar je zatrdljiva da se je zanj začela srečna doba, ko mu je pet in šestdeset let. Danes je star dva in deset let in vedno zatrduje, da je zelo srečen.

Vprašal sem tudi: "Ali vas večkrat duševna potrtost?" Dognal sem, da se je čina ljudi navadila, ogibati se takih razlogov, a mnogi so še vedno pod njihovim vom. Na to vprašanje je odgovorilo tri in set odstotkov "da" in sedem odstotkov tri in štirideset odstotkov "redkokdaj" in dem odstotkov "nikoli".

Vprašal sem še: "Ali vas vera osvobodi? Na to vprašanje mi je odgovorilo tri in set odstotkov "ne" in tri in trideset odstotkov "da", štirje odstotki so pa rekli: "dvoimi". Jasnno je, da vidijo tisti, ki igra vera v življenje veliko vlogo, v nji pogoj za svojo meljsko srečo. — Zia.

(Nadaljevanje s prve kolone.)

sameznik dolžan braniti to državo ali jo ljubiti?

To ni abstraktno filozofiranje, te dejstvena stvar, ki je pred nami. Borav sprožil nič novega. To je že staro vprašanje socialiste. To je vprašanje, ki vključuje cilno kontrolo produkcije in razdeljevanja življenjskih potrebščin in socialno odgovor za eksistenčni minimum posameznika.

Plavitelj Theodore Dreiser se razgovarja s "loto" Molly Jackson, bolničarko in pesnico v okraju Harlan, Kentucky, ki simepa (tira s preganjanimi rudarji).

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

Ljubljana, 25. novembra 1931.
 Umrla so
 Na graščini Lesno brdo pri
 priki je umrla graščak France
 52 let, lastnik naj-
 kurje farne v državi.
 V Ptuju je umrla 69-letna po-
 Ivana Koširjeva.
 V Ljubljani je umrla nadpre-
 vnik v pokoju Andrej Golar,
 78 let.
 V Polju pri Krki je umrla u-
 žena Karla Samec, 78 let.
 V Stranški vasi pri
 je umrl Jože Ka-
 bivi župan. Star je bil 66
 Zadelja ga je kap v gozdu.
 V Ptuju je umrl Janez Kucar, ki
 bil težko poškodovan pripe-
 v tamkajšnje bolnice.
 V Mariboru je umrla 76-letna za-
 Elizabeta Glušič. Tetotam
 umrl komaj 26-letni trgovec
 Maksimilijan Bel-

Na Jesenicah je umrl Miloš Be-
 V Kapelah pri Dobovi
 umrl večletni župan Vinko
 V celjski bolnici je u-
 60-letni čevljar Franc Zajc
 Braslovce. Na Dolgem brdu
 Lubučah je umrl znani vzorni
 Stefan Krajc.
 V Ljubljani je umrla gospa
 Potrata roj. Perušek, vdo-
 po višjem sodnem svetniku.
 V Spodnji Slivni pri Vačah je
 umrl Janec Pirc, posestnik, na
 78 let. pos. Fr. Mrva.
 V celjski bolnici je umrla 55-
 letna Jožeta Razborkova iz
 pri Velenju.

Elektrika ga je ubila
 Dne 22. novembra je v Ormo-
 letnega elektromontera falake
 družbe Žižeka. Popravil je e-
 lektrično napeljavo v Vraždinu,
 pri čemer je po nesreči prišel v
 stik z vodom. Tok ga je na me-
 stu ubil. Zapuščeno mlado ženo,
 katero se je šele lani oženil.

Ljudje in vreme
 Ne samo drugod, ampak tudi
 pri nas pravijo o nekaterih, "da
 obračajo plašč po vetru." Nemci
 pravijo takim ljudem "wetter-
 wendisch" in hočejo reči s tem
 samo to, da so ljudje nestalni v
 svojih nazorih in v svojem de-
 janju in nehanju, ampak hočejo
 reči tudi to, da vpliva vreme ja-
 ko močno na telesno in duševno
 počutje. Nemški pesnik Goethe
 je rekel: "Vpliva vremenskih iz-
 prememb se zavedajo le visoko
 izobraženi ljudje ali pa bolniki."
 Znameniti nemški modrijan
 Nietzsche je bil oboje: bolnik in
 visoko izobražen človek in ta
 moč je siljano opisal, kako je
 vplivalo vreme na njegovo po-
 čutje in na njegovo delavnost. Če
 je barometer padel, ni čutil le
 telesnih nadlog, ampak tudi vsa-
 ko veselje do dela ga je takrat
 minilo. Pa tudi na manj občut-
 ljive ljudi vreme močno vpliva,
 čeprav se tega sami ne zavedajo;
 opazujejo pa to drugi ljudje, da
 pada uspeh dela njegovih 3000
 delavcev ob slabem vremenu
 najmanj za 10 odstotkov; v an-
 gleški narodni banki pa ob na-
 stopu londonske megle zavpilo na
 važnejše knjige, ker so ugotovili,
 da delajo takrat uradniki mno-
 go napak, vsaka napaka pa je
 lahko usodna.

Poznamo pa tudi take ljudi, ki
 so baš ob slabem vremenu prav
 dobre volje! Ali so ti ljudje za
 vremenske spremembe neobčut-
 ljivi? Ravno nasprotno: ti ljudje
 čutijo že solnce naprej. Kakor se
 namreč barometer začne dvigati,
 ko se dežuje, tako čuti tudi člo-
 vek že med slabim vremenom ob-
 doče lepo vreme. Stari zdravniki
 so se vsled tega vedno ozirali tu-
 di na bodoče vreme in ne na tre-
 notni del.

Poljska ima ambulatorij na Dunaju
 Učitelj Poljsak iz Celja je pred
 letoma javil javnosti, da
 mu je po dolgih letih dela po-
 sestaviti mažo, ki zdravi
 Pri nas se mu smejali in
 nekateri so se vnaprej kot sa-
 zamehovali. Poljsak se
 neuspeli poizkušnji pri nas
 pravi na Dunaj, kjer se mudi
 nad leto dni in kjer so prouče-
 njegovo mažo ugodni spe-
 zdravniki, ki so se izra-

človeško nagnosko življenje ne-
 verjetno močno; pesniki svet kar
 preplavljajo s svojimi proizvodi.
 bolničarice pa imajo nekaj mese-
 cev dosti več dela kakor običajno.
 Toda tudi samomori se množe
 na spomlad. Če se namreč ob do-
 ločenem času vse ne izpremeni,
 ampak še dalje dežuje, postane
 človek potr. Človek se čuti v
 svojih upih na svetlobo in na
 toploto prevaranega, to pa ga
 napravi pobitega in potrtega, da
 si sam prerože nit življenja.
 Ljudem, ki so za vreme močno
 občutljivi, pa je težko dopovedati,
 da je tudi narava taka kakor
 vreme in da morajo priti za dež-
 jem zopet solčni dnevi. Kdor to
 razume, ta z lahkoto prenaša te-
 žave, ki mu jih povzročajo slabo
 vreme.

Pod napisom "Ljubiti in brati
 je prepovedano" poročila "Prager
 Tagblatt" o življenju v glavnem
 mestu francoske Kanade Quebec
 tole:
 "To mesto je mesto cerkva, sa-
 mostanov in bolnišnic. Za vzdr-
 ževanje številnih bolnišnic pobir-
 ajo v gostilnah 5-odstotno do-
 klado za zapitek. Tudi cerkva in
 samostanovi so mnogo. V sezna-
 mu telefonskih naročnikov v
 Quebecu je naštetih pod "Con-
 vent" (samostan) več naroči-
 kov kakor pod "Coutrire" (kro-
 ječ) in pod "Soeurs" (sestre).
 jih je naštetih več kakor pod
 "Societe" (družba). Na ulicah pa
 prevladujejo črno oblečeni du-
 hovniki in črno oblečeni učenci
 in učenke samostanskih šol.
 Francozov je bilo nekdanj v Ka-
 nadi le 35,000, danes pa jih je
 že nad 3 milijone. V deželi Que-
 bec imajo na leto največ porodov
 med vsemi delatami na svetu,
 izvzemši Romunijo. Pred sto leti
 je vlada jamčila vsakemu očetu
 12 otrok 100 orazol zemlje.
 Stoletnemu pametnemu in pre-
 mišljenemu delovanju francoske
 duhovščine se morajo Francozi v
 Kanadi zahvaliti, da imajo danes
 v deželi tako ogromno večino.
 Zato pa tudi nikdar nobena vla-
 da ni kratila duhovščini njenih
 pravic.
 Solstvo je organizirano na
 strogo verski podlagi; poleg ka-
 toličskih šol je pa tudi nekaj pro-
 testantovskih (anglikanskih).
 Ministrstva za prosveto nimajo,
 imajo pa dve školski komisiji, eno
 katoliško in eno protestantovsko.
 Na gimnazijah uče samo duhov-
 nici in redovniki in tudi vsedeni-
 lliča so odvisna od duhovščine.
 Tako je vsa vzgoja mladine v ro-
 kach cerkve, ki obvladuje tudi vse
 drugo kulturno življenje v de-
 želi. Filmska cenzura je silno
 stroga. V velikih knjigarnah ne
 najdeš nobenega romana Balza-
 covega in le malo del Viktor Hu-
 ga. Knjige, ki si jih kdo naroči
 v New Yorku ali pa kje drugod,
 carinarji ne pušče meni nič ali
 tebi nič v deželo, ampak jih dajo
 cenzurirati. Ločitve zakona v
 francoski Kanadi ne poznajo;
 imajo pa v Quebecu hotel, kjer
 žive skupaj neporočeni pari. Za-
 to pa ni branje knjig in ljube-
 niker tako lepa kakor v franco-
 ski Kanadi, ker je oboje — pre-
 povedano ...

Flasko fašistične šole
 v Juljski Krajini
 Za asimilacijo "tujerodcev" ne-
 sposobno učiteljstvo. — Razo-
 čarani reški trgovci in indu-
 strijci. — Pred zvišanjem naj-
 jemnin v Trstu. — Letališča
 na račun gorilskih kmetov
 Trst, 25. novembra. — Šolske
 nadzornice in didaktične ravnatelj-
 v v Juljski Krajini je po-
 zval k sebi šolski skrbnik Mondino
 in jim dal nove direktive za
 tekoče šolsko leto. Pouk bi se
 moral vršiti redneje in dati
 boljši rezultat. Med učitelji in
 oblastvenimi zastopniki ne vla-
 dajo vedno dobri odnosi. U-
 gotavlja pa, da se je v zadnjem
 času pri civilnih in političnih
 oblastvih izboljšalo pojmovanje
 ljudskošolske misije in se učiteljsko
 osebje bolj uvaža kakor prej.
 Mondino je zadovoljen, da ni v
 Juljski Krajini več slovenskih
 učiteljev. Mondino razlaga ob začetku
 šolskega leta učiteljem, da mora
 biti šola vzgojna in asimilacijska
 šola morda "drugorodec". Fašistični
 hijerarhi pa mu koncem vsakega
 šolskega leta povedo, da ne
 morejo biti zadovoljni ne z uspehi
 učitelstva v šoli in ne z njegovim
 izvenšolskim gibanjem. Večina
 sedanega učitelstva je po njihovi
 sodbi nesposobna za izvrševanje
 naloge obmejne fašistične šole.

Nedavno je fašistični tisk zo-
 pet potolžil, kako da primanjkuje
 učiteljev v Juljski Krajini.
 Od približno 4700 učiteljskih
 moči je moških samo 1400. U-
 čiteljic je torej 3300. Med nji-
 mi so mladenke 17 do 18 let, ki
 ne morejo držati discipline med
 13 do 14 let starimi učenci in so
 zadovoljne, če ti dečki sploh ne
 prihajajo v šolo. Brigajo se po-
 tem toliko bolj za dedice. Fašistični
 tisk izvaja, da šolake in pošolske
 fašistične organizacije ne morejo
 uspevati v krajih, kjer ni učiteljev.
 Za učiteljski naračaj je slabo
 preskrbljeno, ker se sprejema na
 učiteljska le malo, določeno število
 priglasnikov. Na tržiščem učiteljske
 so jih letos odklonili skoraj dve
 stot.

ko". O usodi reške trgovine so
 že padle odločilne besede. Na
 intervencijo, da se povrne po-
 sodelilo 25 milijonov iz leta 1925.,
 so rekli v Rimu, da se bodo ozirali
 le na nekatere zamudnike —
 "parasitarni organizmi" pa naj
 izginejo!
 Hišni lastniki v Trstu hočejo z
 decembrom zvišati najemnine za
 prihodnje leto. Meščane pretre-
 sa strah in trepet, kako bodo
 prebili zimo, ki bo ena najbolj
 trdih. Povišanih najemnin bi
 ne mogli pretrpeti. Hišni go-
 spodarji izjavljajo, da so z raz-
 nimi davčninami in fašističnimi
 datjavami tako obremenjeni, da
 so prisiljeni zvišati najemnine.
 Pričeli so se med oblastniki in
 zastopniki udruženja hišnih po-
 sestnikov razgovori z namenom,
 da bi se v sedanjem usodnem
 trenutku ne izvršilo nikako zvi-
 šanje najemnin.

Razne vesti
 Federacija povabljena na med-
 narodno zborovanje
 Berlin. — Neodvisne strokov-
 ne unije, med katerimi je tudi
 Ameriška delavska federacija,
 so bile povabljene po Mednarodno
 federaciji strokovnih unij na
 svetovno konferenco, ki se ima
 vršiti v januarju v Parizu.
 Internacionalna sklicuje kon-
 ferenco z namenom, da delav-
 stvo izdela program skupne ak-
 cije za odpravo svetovne krize.
 Zborovanje se bo vršilo le, če se
 odzove Ameriška delavska fede-
 racija. Povabljene so bile tudi
 nepriljučene unije v Kanadi,
 Avstraliji, Japonski, latinski A-
 meriki in Indiji.

Socialisti pred illinoisko legis-
 laturo
 Springfield, Ill. — Zastopnika
 državne socialistične stranke,
 Andrew Lakin in Ben Larks, sta
 dobila 20 minut časa za nastop
 pred legislativnim odsekom, ki
 vodi zaslisanje o predlogah za
 odpomoč brezposelnim. Nastopil
 je Lakin, ki je z delavskega vi-
 dljega govoril o krizi, bedi in pri-
 viližjih, katere uživajo privatni
 lastniki v primeri z delav-
 stvom, ki nima niti pravice do
 dela. Zahteval je zavarovanje
 proti brezposelnosti in apropria-
 cije za takojšnjo pomoč. Pozne-
 je mu je čestitati neki poslanec,
 ki je rekel, da že dolgo ni bilo
 slišati v legislaturi takega go-
 vora.

SE JE ČAS, DA NAROČITE
 Slovenske božične in noveletne večerjine karte
 Iznenadite sorodnike in prijatelje in leto s krasnimi slovenskimi
 večerji. Pošljite naročilo nemudoma in odposlano vam bo z obratno
 pošto. Cena skrbno 5 kart 50c, 11 kart \$1.00, 17 kart \$1.50.

SLOVENSKE BOŽIČNE GRAFOFON PLOŠČE
 25173—BOŽIČNA PESEM in ZVEČIČAR SE JE RODIL, pejska
 Louche in Udovich.
 25092—SVETA NOČ in SV. JOŽEP in MARIJA, pejska Anton Šušelj.
 25091—VSI VEJINI KRISTJANI in OJ PASTIRČKI, pejska Ant. Šušelj.
 25073—ZVEČIČAR SE RODI in ZAKAJ SVETLOBE, pejska kvartet
 "Judran".
 25010—SVETI VEČER in RADUJ SE ČLOVEK, pejska M. & J.
 Jordan.

DRUGE NAJNOVEJŠE SLOVENSKE PLOŠČE
 25172—VENČEK SLOVENSKEH NARODNIH PESMI, 3. in 4. del.
 Ehoz "Domovina".
 25169—NE DOM SE MOŽILA in MORNAR, pejska M. Udovich in
 J. Louche.
 25170—VENČEK SLOVENSKEH NAR. PESMI, 1. in 2. del. Društvo
 "Domovina".
 25168—V TIVOLI, valček in MICKA valček, igra izvrstna godba.
 25163—EN ŠUSTAR ME JE VPRASOV in V DAVNIH STARIH
 ČASIH, pejska godba, Louche & Udovich.
 25164—PARTIČEK in LOVEC, pejska god. Louche in Udovich.
 CENA božičnih in drugih imenovanih plošč je skupno s poštnino:
 5 plošč \$2.50—5 pl. \$3.75, 10 pl. \$7.50.

RAZNO BLAGO ZA DOMAČO UPORABO
 KAŠA, starokrajška fina rumena, 17 f. \$2.00, 50 f. \$5.00.
 AJDOVA MOKA, pristna najfinejša bela, 20 f. \$2.00, 50 f. \$4.50.
 ROŽIČI, veliki najboljši, 7 f. \$1.00, 15 f. \$2.00.
 LEBNIKI: 5 f. \$1.25, 10 f. \$2.50.
 MANDELJNI, izsušeni sladki, 2 f. \$1.00, 4 f. \$1.00.
 Prevoznina pri tem blagu ni vršočana. Pri večjih naročilih po-
 sebna trgovska cena.

Prilagočeno vam "PLANINKA" kri oveličujati in kri čistiti žet.
 V originalnih paketih iz Ljubljane. Cena \$1.00 svitek.
 Nadalje imamo v zalogi tudi Knjžpova zdravila, pristne jedline
 dišave, kakor Španaki Iefran, Muškatov Cvrt, itd., ter razno drugo
 blago prvotne kvalitete po smerah cenah. Pišite po naši cenik.
 Rabimo zastopnike po naselbinah. Ugodna prilika za tiste, ki se
 zanimajo za prodajo, ker naše blago se lahko proda v vsaki slovenski
 hiši. Pišite po poštini.

BREZPLAČNA DARILA
 Mesec decembra, januarja in februarja pošljemo z vsakim naroči-
 lom naš krasen stenski koledar.
 Z vsakim naročilom od \$5.00 ali več pošljemo zdravjen zastoj pravo
 starokrajško poročilnico pippe z dolgo "vajkati" cvetko.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

V Danesterju, Anglija, se je pred kratkim pripetila v rovu velika eksplozija plina, ki je
 usmrtila 24 rudarjev. Osvetli rudarjev čaka pred jama na svoje očelo.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

Znameniti Kitajci
 Stari kitajski maršal Cang-
 tao-lin, ki je pred leti neomeje-
 no vladal nad Mandžurijo, je
 postal l. 1928 žrtve velike želez-
 niške nesreče; ljudje so takrat
 splošno govorili, da so Japonci
 nalašč poškodevali železnico, da
 bi spravili spoti mandžurskega
 mogotca. Za njegovega nasled-
 nika so po maršalovi smrti iz-
 volili visoki častniki njegovega
 sina Cang-hai-janga, ki je bil
 tedaj v Pekingju, glavnem mestu
 Kitajske, kot poveljniki mand-
 žurskih čet jako znana oseb-
 nost, čet je vedno hodil po uli-
 cah sam in peš, ne pa kakor nje-
 gove oče, ki se je vozil vedno le
 v oklepem avtomobila, ki ga je
 spremljal močan konjeniški ode-
 delek. Njegova obleka, ki jo je
 nosil v Pekingju, pa je bolj spo-
 minjala na poklicnega jezdeca,
 kakor pa na generala in na naj-
 bolj mogotnega poveljnika čet
 na Kitajskem.

General Can-hai-liang je bil v
 diplomatskih krogih v Pekingju
 vedno dobrodošel gost. Kot
 športnik se je lahko meril z vsaki
 Evropejcem. Živel je v
 vsem kakor pravi angleški "gen-
 tleman". Plesati je znal vse
 najmodnejše plesne in kakor
 vsak orientalec je bil tudi on
 strasten igralec. Pri igri pa ni
 imel nikdar sreče, ker je bil le
 prevel predzen. Nekdaj pa je
 imel vseeno srečo in je obral ne-
 kega bogatega Angličana tako, da
 je ta moral prodati več svojih
 posesti v Angliji.

Ze od mladih nog pa so ga
 vzgajali kot bodočega vladarja
 Mandžurije in njegove oče je
 mnogo dal na svojega nadarje-
 nega sina. Mladi Cang-hai-
 liang je vlado tudi takoj po o-
 četovi smrti prevzel, njegovo prvo
 povelje pa, ki ga je dal, je bilo
 to, da je dal dolgoletnega štab-
 noga načelnika svojega očeta in
 še nekaj generalov postreliti.

Meseca oktobra l. 1930, je
 prišel Cang-hai-liang v Nanking,
 kjer je prisegel zvestobo tam-
 kajšnji narodni kitajski vladi.
 Takrat pa še ni bil več tisti
 krepki mož, kakoršen je bil prej,
 ampak je bil že zelo slaboten in
 splošno so govorili, da ga je uni-
 čilo preobilno življenje opija.

Popolnoma drugačen moč pa
 je Cang-kaj-šek, ki ga imajo
 dandanes za neomejenega vla-
 darja in diktatorja na Kitaj-
 skem. Tega moža so spravili na

Agitirajte za Prosveto!

Signatures of the Yugoslav American Co. and other names.

JUGOSLAV AMERICAN CO.
 STEVE MOHORKO
 3138 Fulton Street
 Brooklyn, N. Y.

V boju za kruh

Za Prosveto spisal Nace Mihove

Trnjeva pota so hoditi za kruhom, nam je že tako usojeno. Skrbi je imela le za Jožeta, da se mu ne bi kaj pripetilo. Vzdihni, ki jih je njena duša proizvajala, so bili le za njenežneža moža. Čista kakor kristal je bila njena ljubezen do Jožeta. Vse pa, kar je doživela na poti, posebno v Solnogradu, se ji je studilo. V njej je usahnilo vsako spoštovanje do konzulove gospe. Le navidezno jo je spoštovala, ker je morala. Niti Marti ni nikoli omenila o tem, temveč pustila je, da je v njej sami tlet ta stud.

V Parizu so stanovali v enem najbolj komfortnih hotelov. Gospod konzul je že prej tam stanoval. Dan pred odhodom je dal g. konzul dine na čast madžarskemu konzulu. Dine se je pričel ob pol deveti uri zvečer. Razen hotelskih uslužbencev sta morali tudi Lenka in Marta pomagati. Po večerji so pričele pokati steklenice šampanjca. Na dnevu je bilo kakih dvajset gostov, med njimi je bilo samo šest gospa, vsi drugi pa so prišli sami. Peneč šampanjec je razburkal kri domalega vsem. Fine manire, ki so jih prinesli seboj, so začeli metati pod mizo in razuzdanost je vladala vsepovsod. Lenka še ni videla nikoli kaj takega. Neki madžarski gost je vzel pepelnik in stresel žike od cigaret v kozarec, našli vañj šampanjca, pomešal in nato odli v drugi kozarec, tako da se žiki niso videli, velet nato zunaj stoječemu uslužbencu, naj vstopi in ko je ta na globok poklon vstopil, mu je velet, naj spiže kozarec šampanjca. Uslužbenec, nič hudega slutec, prime za kozarec in spiže se prikloni in odide. Pri obmizju pa je nastal nepopisen krohot. Vsi so se naslajali ob tem. Lenka je to dobro vedela, da pljuvanje ni lepa čednost, posebno za ženske ne. Vendar, ko je šla ven, ni pogledala ne na desno ne na levo, temveč pijunila je od studa nad družbo, ki ji mora služiti. Čez kake pol ure nato, ko je Lenka stala na mostovžu pred svojo sobo, je prišel ven oni gospod, ki je prej dal kozarec šampanjca spiti uslužbencu, pogledal gor in dol, segel nato v listnico, vzel bankovec za sto frankov, skočil k Lenki in ji hotel stisniti v roke bankovec ter jo potisnil v sobo. Lenka se je takoj zavedla, kaj ji hoče in ga je osorno potisnila ven. Z vso silo jo je prijel okrog pasu. Lenka pa je morala porabiti vso svojo moč, da se ga je otresla. Pri tem se je na preprogi spotaknil in padel. Lenka pa je zginita v sobo in se zaklenila. Zjokala se je nad tem početjem. Čez nekaj časa pa je prišla g. konzulova in pokarala Lenko, zakaj je bila sirova z gospodom. Tedaj pa se je Lenka spomnila Primčevke, ki ji je pripovedovala o velemestnem življenju.

XVIII.

Ob kipu Svoboda

Z jugovzhoda so se kopolili na nebesni obali črni oblaki, ki so zavzemali čedalje večji obseg, se bližali in bližali, tako da so zatemneli vseprek. Svigi bliska so osvetlili njujorške nebotičnike, morski valovi so postajali vedno večji in z vso jezo so butali ob parnike, ki so bili usigrani v pristanišču, s penečo jezo so kljicali druge že večje valove, ki so se bližali pristanišču, na pomoč. Redke debele kaplje so se spremenile v pihpo, ki jo je spremljalo pre-tresujoče grmenje. Na parniku se je vse pokrilo pod streho. Ura je bila dve popoldan, nastala je taka tema, da so morali vse luči prižgati. Cele dve uri je trajala ta nevihta.

"Lep sprejem, kaj ne, Jože? To ne pomeni nič dobrega!"

"Hm, je pač povsod enako, kaj misliš, da v Ameriki ni neviht? Nevihte nikjer nič dobrega ne store, ne tu v Ameriki in ne pri nas!"

mu Jože mehanično odgovori, njegove misli pa so plavale vsaj drugod: imel je še vedno iskrico upanja, da se nahaja Lenka na parniku. Med tolikim številom potnikov je vse mogoče, da se nahaja tudi konzul s svojo družino in da zdaj pa zdaj zagleda Lenko. Ko so se potniki I. in II. razreda izkrcavali, so Jožetove oči nepristanostno žvigale semintja, toda vse je bilo zaman. Brinar ga je pustil in ga ni hotel motiti toliko časa, dokler ni šel zadnji potnik v spremstvu dveh policistov in dveh detektivov. Bil je slok, elegantno obleden defraudant neke "Amerijske Amsterdamske banke".

Potniki I. in II. razreda so bili hitro izkrcani! Izganjali so drug drugega z avtomobilii v velemestnem vrvežu. Druge izseljence pa so potisnili skupaj in jih odvedli kakor drobnico, ki jo priženejo na semenj, da jo prodajo. Šele drugo jutro ob devetih sta s to gnečo stopila na suho Jože in Brinar.

"Jože, glej no, svojo sukno si strgal na levi strani!"

Jože se ozre, pogleda in potipa ter opazi, da je imel na levi strani pod žepom prerezano sukno in da mu manjka listnica. Postal je kakor okamenel, ozri se je na Brinjara in videl pri njem tudi isto.

"In ti?"

Brinar naglo pogleda in vidi tudi pri sebi enako usodo. Oba sta bila okradena. Najhujše je bilo to, ker sta imela v listnicah naslovje svojih znancev v Ameriki. Topo sta zrla drug v drugega.

"Kaj sedaj?" pravi Brinar Jožetu.

"Kaj sedaj? Sedaj ni drugega izhoda, kakor da primeva za vsako delo, da vsaj toliko zasluživa, da moreva naprej. Druge pomoči ni!"

"In delo, kje ga dobiva, niti vprašati ne znava zanj," pravi Brinar ves obupan.

"Hm, kaj sedaj, sedaj se morava pač porigrati, da prideva hitro do kakega dela in da prideva pod streho, tu na cesti ne moreva ostati!"

Zadnje Jožetove besede so bile bolj osorne. V takih momentih Jože nikdar ni sgrubl pogumna, bil je bolj vaje velemestnega življenja kakor Brinar, ki je šel prvo pot v svet.

"In kaj naj počneva, ko sva brez vseh sredstev, noč se tudi že pojavlja?"

"Kaj naj počneva? Jutri navezgodaj morava dobiti kako delo in potem bova že videla, kaj bo; le ne obupavaj kakor otrok," ga Jože posvari.

"Lopovi, ki ti kaj takega narede, da ukra-dejo reveža," vzklikne obupno Brinar.

"To je šola, v kateri se boš še marsikaj naučil, za en predmet sva že bogatejša in kdo ve, koliko se jih še naučiva?" mu pravi Jože, ki je zbiral v sebi vso energijo, da premosti vse te neprilike.

Vas noč sta ostala v pristanišču, sedela sta na svojih kovekih in dremala do zjutraj. Jože vstane prvi in se obrne proti Brinarju ter mu pravi: "Ti bodi pri kovekih, grem jaz malo naokoli, da pogledam, kaj se da ukrenjiti, mogoče dobiva kako zasilno delo."

Jože je hodil gori in doli po pristanišču. Pri nekem parniku, ki so ga natovarjali, je slišal kričanje nekega priganjača, besede so se mu zdele razumljive. Priganjač je kričal v italijanskem jeziku. Jože postoji in gleda na parnik. Ko se je oni priganjač obrnil proti njemu, ga je vprašal za delo. Priganjač ga vpraša, če je sam. Jože pa mu odgovori, da sta dva.

(Dalje prihodnjik.)

gar nima, h kateremu bi stopil, s katerim bi pokramljaj. A pred vrtni tudi nogo stati. V bližnj stavbo pojde, v nizko, razsvetljeno hišico.

Maksa zamika mrtvašnica. Odprta je.

Maks se spomni, da je sredi tedna v tovarni hudo ranilo njegovo neznanega delavca, ki je po tih dneh strahotnih muk umrl. Zdej čaka na poslednjo pot in se spodobiti, da ga tudi Maks pokropi. In radovednost ga vabi. V fabriki še ne dela dolgo, zato še ni doživel velike nesreče in videl hudo ranjenega delavca. V njegovem oddelku so se primerile samo manjše nezgode, ki niso zahtevale človeških življenj, temveč samo kakšno okončino pone-rešenih sodrugin. Drugam pa ni smel, strogi predpisi in odkazano delo ga cel teden vezeta na določen prostor. V tovarni je Maks številka poleg drugih števil.

Tu je pa človek. Zato si hoče ogledati mrtvega človeka, ne raztrgane, zavržene, nerabne številke.

Še čudno tesnobo stopa preko dvorišča. Kakor bi se bal spačnega oblika, neigone groze, ki ga ima vsak trenutek posrdaviti iz skromne krste. Ko prestopi prag in se znajde v malem zavetju, sam ne ve, zakaj ga je tesnoba prevzemala. Razočaran je, njegovo pričakovanje pa ubito. Na zaslanem odru ni nikake spačenoeti, nobene groze. Navadna, zabita raket skrivja v sebi tiato, kar je bilo nekoč življenje.

Maks pokropi kratko brez križanja. Malomarno se razgleduje po prostoru in uživa oteje pred vetrom. Potem spet čaka in dočaka dekleta, ki se v bolnici ni predolgo zamudilo. Maksa je zeblo, zato ga je vsaka sekunda dražila. Milica je pa morala na marsikaj odgovoriti, na marsikaj, za kar ni našla pravega odgovora.

A zdaj ni težkih spraševanj. Maksa je vedrega razpoloženja. Milica se mu mora spet smehljati, spet ji razlaga malenkostne prijetnosti ter s tem krajša in olajšuje nerodno pot.

V posebnih minutah ga Milica ne pohlusa. Raztresena postane, korak se ji trudno razgublja in zaustavlja. Maksa jo is zamišljenosti oži, jo z nagajivostjo spravi do nameha, do hitrejša hoje.

Od bolnice sta že zelo oddaljena.

Spet stojita pred lepaki, spet ju vabijo, spet kriče in mešajo misli mlade dvojice.

Maks se ji skloni prav do obraza.

— Milica, greva drevi na ples?

Milica ga samo pogleda. V očeh ji odseva želja in plačljivost. Is Maksa pa gori samo želja. Njegov pogled jo razodeva s vsem ognjem neizžite mladosti.

Makov pogled zmaga.

Milica povesla trepalnice, se oprime spremljevalca z rahlo bojazljivostjo.

— Za nocoj še ne vem.

— Le odloči se. Razvedriva se, jutri morava tako spet v fabriko. Nič ne oklevaj in nikogar se ne boj.

Maks jo vnovič prodira z očmi. Milica ne vzdrži strastnega ognja. V sneg spet zagazi in mu šele na cesti mirno odvrne:

— Po večerji ti povem.

Oba obletavajo snežinke. Tudi drugi, ki so ta čas na cesti, postajajo beli.

6.

V ozki sobici prvega nadstropja tovarniške bolnice gori luč. Zvečerilo se je.

Pero je zatopljen v premišljevanje. V premišljevanje in otožnost. Skoro žalosten je. Nekam nasilno kroti svoj notranji nemir, z močno voljo se drži pokoncu in samega sebe premaguje. Poprej tako prijetna, akromnostni vajenemu Peru celo udobna in ugodna izba, postaja le teško sneljiva. Vsa domačnost je zginita, vse je mrzlo in strašno tuje. Peru bi najraje bežal, bežal. A ne sme in ne more. V tej sobici čaka svojega zdravlja, to čakanje pa utruja, dolgočasni in zdaj tudi morni.

Peru ni do spanja.

(Konec prihodnjik.)

Za Prosveto spisal Nace Mihove

Trnjeva pota so hoditi za kruhom, nam je že tako usojeno. Skrbi je imela le za Jožeta, da se mu ne bi kaj pripetilo. Vzdihni, ki jih je njena duša proizvajala, so bili le za njenežneža moža. Čista kakor kristal je bila njena ljubezen do Jožeta. Vse pa, kar je doživela na poti, posebno v Solnogradu, se ji je studilo. V njej je usahnilo vsako spoštovanje do konzulove gospe. Le navidezno jo je spoštovala, ker je morala. Niti Marti ni nikoli omenila o tem, temveč pustila je, da je v njej sami tlet ta stud.

V Parizu so stanovali v enem najbolj komfortnih hotelov. Gospod konzul je že prej tam stanoval. Dan pred odhodom je dal g. konzul dine na čast madžarskemu konzulu. Dine se je pričel ob pol deveti uri zvečer. Razen hotelskih uslužbencev sta morali tudi Lenka in Marta pomagati. Po večerji so pričele pokati steklenice šampanjca. Na dnevu je bilo kakih dvajset gostov, med njimi je bilo samo šest gospa, vsi drugi pa so prišli sami. Peneč šampanjec je razburkal kri domalega vsem. Fine manire, ki so jih prinesli seboj, so začeli metati pod mizo in razuzdanost je vladala vsepovsod. Lenka še ni videla nikoli kaj takega. Neki madžarski gost je vzel pepelnik in stresel žike od cigaret v kozarec, našli vañj šampanjca, pomešal in nato odli v drugi kozarec, tako da se žiki niso videli, velet nato zunaj stoječemu uslužbencu, naj vstopi in ko je ta na globok poklon vstopil, mu je velet, naj spiže kozarec šampanjca. Uslužbenec, nič hudega slutec, prime za kozarec in spiže se prikloni in odide. Pri obmizju pa je nastal nepopisen krohot. Vsi so se naslajali ob tem. Lenka je to dobro vedela, da pljuvanje ni lepa čednost, posebno za ženske ne. Vendar, ko je šla ven, ni pogledala ne na desno ne na levo, temveč pijunila je od studa nad družbo, ki ji mora služiti. Čez kake pol ure nato, ko je Lenka stala na mostovžu pred svojo sobo, je prišel ven oni gospod, ki je prej dal kozarec šampanjca spiti uslužbencu, pogledal gor in dol, segel nato v listnico, vzel bankovec za sto frankov, skočil k Lenki in ji hotel stisniti v roke bankovec ter jo potisnil v sobo. Lenka se je takoj zavedla, kaj ji hoče in ga je osorno potisnila ven. Z vso silo jo je prijel okrog pasu. Lenka pa je morala porabiti vso svojo moč, da se ga je otresla. Pri tem se je na preprogi spotaknil in padel. Lenka pa je zginita v sobo in se zaklenila. Zjokala se je nad tem početjem. Čez nekaj časa pa je prišla g. konzulova in pokarala Lenko, zakaj je bila sirova z gospodom. Tedaj pa se je Lenka spomnila Primčevke, ki ji je pripovedovala o velemestnem življenju.

gar nima, h kateremu bi stopil, s katerim bi pokramljaj. A pred vrtni tudi nogo stati. V bližnj stavbo pojde, v nizko, razsvetljeno hišico.

Maksa zamika mrtvašnica. Odprta je.

Maks se spomni, da je sredi tedna v tovarni hudo ranilo njegovo neznanega delavca, ki je po tih dneh strahotnih muk umrl. Zdej čaka na poslednjo pot in se spodobiti, da ga tudi Maks pokropi. In radovednost ga vabi. V fabriki še ne dela dolgo, zato še ni doživel velike nesreče in videl hudo ranjenega delavca. V njegovem oddelku so se primerile samo manjše nezgode, ki niso zahtevale človeških življenj, temveč samo kakšno okončino pone-rešenih sodrugin. Drugam pa ni smel, strogi predpisi in odkazano delo ga cel teden vezeta na določen prostor. V tovarni je Maks številka poleg drugih števil.

Tu je pa človek. Zato si hoče ogledati mrtvega človeka, ne raztrgane, zavržene, nerabne številke.

Še čudno tesnobo stopa preko dvorišča. Kakor bi se bal spačnega oblika, neigone groze, ki ga ima vsak trenutek posrdaviti iz skromne krste. Ko prestopi prag in se znajde v malem zavetju, sam ne ve, zakaj ga je tesnoba prevzemala. Razočaran je, njegovo pričakovanje pa ubito. Na zaslanem odru ni nikake spačenoeti, nobene groze. Navadna, zabita raket skrivja v sebi tiato, kar je bilo nekoč življenje.

Maks pokropi kratko brez križanja. Malomarno se razgleduje po prostoru in uživa oteje pred vetrom. Potem spet čaka in dočaka dekleta, ki se v bolnici ni predolgo zamudilo. Maksa je zeblo, zato ga je vsaka sekunda dražila. Milica je pa morala na marsikaj odgovoriti, na marsikaj, za kar ni našla pravega odgovora.

A zdaj ni težkih spraševanj. Maksa je vedrega razpoloženja. Milica se mu mora spet smehljati, spet ji razlaga malenkostne prijetnosti ter s tem krajša in olajšuje nerodno pot.

V posebnih minutah ga Milica ne pohlusa. Raztresena postane, korak se ji trudno razgublja in zaustavlja. Maksa jo is zamišljenosti oži, jo z nagajivostjo spravi do nameha, do hitrejša hoje.

Od bolnice sta že zelo oddaljena.

Spet stojita pred lepaki, spet ju vabijo, spet kriče in mešajo misli mlade dvojice.

Maks se ji skloni prav do obraza.

— Milica, greva drevi na ples?

Milica ga samo pogleda. V očeh ji odseva želja in plačljivost. Is Maksa pa gori samo želja. Njegov pogled jo razodeva s vsem ognjem neizžite mladosti.

Makov pogled zmaga.

Milica povesla trepalnice, se oprime spremljevalca z rahlo bojazljivostjo.

— Za nocoj še ne vem.

— Le odloči se. Razvedriva se, jutri morava tako spet v fabriko. Nič ne oklevaj in nikogar se ne boj.

Maks jo vnovič prodira z očmi. Milica ne vzdrži strastnega ognja. V sneg spet zagazi in mu šele na cesti mirno odvrne:

— Po večerji ti povem.

Oba obletavajo snežinke. Tudi drugi, ki so ta čas na cesti, postajajo beli.

6.

V ozki sobici prvega nadstropja tovarniške bolnice gori luč. Zvečerilo se je.

Pero je zatopljen v premišljevanje. V premišljevanje in otožnost. Skoro žalosten je. Nekam nasilno kroti svoj notranji nemir, z močno voljo se drži pokoncu in samega sebe premaguje. Poprej tako prijetna, akromnostni vajenemu Peru celo udobna in ugodna izba, postaja le teško sneljiva. Vsa domačnost je zginita, vse je mrzlo in strašno tuje. Peru bi najraje bežal, bežal. A ne sme in ne more. V tej sobici čaka svojega zdravlja, to čakanje pa utruja, dolgočasni in zdaj tudi morni.

Peru ni do spanja.

(Konec prihodnjik.)

Tone Čufar:
Niše ob snežni cesti

Pero ni ostal v bolniški dvorani.

Svoji so se tam samo oglasili, potem so šli z njim v prvo nadstropje, kjer je njegova tesna sobica. Zavoljo nevarne, nalezljive bolezni, je izločen od drugih bolnikov, v prvo nadstropje so ga poslali in mu dali posebno sobico. On ve, da je to prav, da mora tako biti. Nič se ne pritožuje. Ne sam pri sebi in ne proti drugim. V sobici ima več čistega zraka, več miru. Tudi knjige ima in časopise si izposodi. Večkrat gre v spodnje prostore, katerikrat se drugi pritohtapijo k njemu. Mirno, z razumevanjem sprejema vsa do-gajanja okoli sebe, ozko sobico in malo izobčenje.

Danes pa nečesa ne more razumeti.

Zato je raztresen v pogovoru z domačimi odsoten, zmeden. Nekaj mu ni prav, pa skriva in se ne izda. Sestrica prva zazna za bolečo skrivnost, drugi so manj tankočutni, v navadnem, vsakdanjosti mlečem pogovoru izgubljajo bežne misli. Ker Pero ni bil nikdar preveč razposajen, ne zaznajo nič takega, kar bi jih moglo spraviti v zaskrbljeno spogledovanje. Pero se jim vidi celo krepkejši, vsem se zdi, da

je na zdravju pridobil, da se mu vrača moč in zgubljajo oslabelost.

Lé sestra ve, da je Pero v zleku temu potr. Ko se drugi poslovijo in odhajajo po kamenitih stopnicah, ostane ona še pol minute sama pri njem.

— Ali Milice danes še ni bilo?

— Še ne. Pred štirinajstimi devji je bila zadnjikrat.

— Res?

— Danes teden je imela neko pot in ni mogla. V delavnikih pa dela in tudi ne more.

— Danes bi lahko prišla. Doma je.

— Doma?

Perov glas prav trpko zveni. Sestrica je žal, da je ostala, pripria duri in ga ujalostila. V zadregi je. Pero gleda akokol okno in molči. Na stopnicah je pa šum in hrup odhajajočih. Nekdo jo celo pokliče. Nato se šum nena-doma umiri. Odhajajoči so morali naglo obstati, odšli gotovo še niso, ker je slišati njihove glasove. Pač, tudi hoja se sliši. Hitra, mladostna. Takoj nato pa trkanje na pripte duri. Sestrica jih odpre in se začudi.

Pred njo stoji Milica, vsa rdeča v lice. Veter in naglica sta jo natrla z rdečico in ogrela. Pero nič več ne strmi skozi okno, temveč v njo. Brez besed jo gleda in je ves zavzet. Vsa razdvajena mnenja mu je razlomila. Prišla je in v prvi sekundi zatrla vse nelepe misli, ki so se mu dvigale in ga morile. Lepa, opof-

na se mu zdi. Toliko življenja razodeva, toliko zdrave mladosti. Oči ji gore, vse njeno telo je ena sama opojnost. Od zasoplosti se ji dvigajo grudni, drhte-ča in nemirna je, razgibana, skoro razburjena.

Perova sestra spozna svojo odvisnost in komaj opazno odide. Pod stopnicami dohiti doma-če in se jim pridruži. Veselejša je in prva zagazi v akelečo mokroto, vsem pešcem odvratne ceste.

5.

Maks čaka.

Dvakrat je že šel mimo bolnice in nazaj. Čakanje v mrazu in vetru vznemirja. Ker Milice je še ni iz hiše zdravja in smrti, postaja Maksu neprijetno spre-hajanje in postajanje neznočno. Ves nevoljen je in premražen se z veliko nestrpnostjo ozira v glavna vrata. Veter mu nosi sneg v obraz, moker hlad mu ščegeta podplate, zato se spre-hajanja naveliča in stopi pred vhod.

V bolnico pa ne gre.

Zunaj čaka in postaja trdo-vraten. Nalašč stoji pred vho-tom, se otepa z vetrom nanoše-nega snega in opazuje ljudi, ki gazijo sneg in preklinjajo slabo ceste.

Na cesto obrnjena pozornost; pa je kratka, le mimobežna. Mraz je preveč resničen, vendar Maks ne mara v bolnico. Niko-

STRIC

"Zakaj se niste oženili, striče, ko morate sedaj kar sami kuhati in pometati, prati in pomivati? Zakaj ne, striče?" — "Mja, mja, jaz bi se že bil, pa mi je iz-bernila Marjanca Bartulova, ki sem jo izmed vseh deklet imel edino rad. Izbernila mi je in se oženila tja v Trst, da je nisem videl potem nikoli več..." Mja, mja, njo bi že maral..."

Tako sva se nekega popoldne pogovarjala s starim stricom Matjačevim, ki je danes že na groblju pri Svetem Petru, a je takrat hodil k nam na dneve. Bil je čudak, ki mu je le redko-kje bilo najti para... Doma so bili štirje bratje. On je bil najmlajši. Oče je v oporoki določil, da imajo dobiti vsi enake deleže: Najstarejši ostane na domu, dobi hišo, srednji nekaj polja, on, Andrej pa gozd. Po očetovi smrti je Andrej zahteval svoj delež, pa se je bridko zmotil; Najstarejši brat ga je pred sod-nijo proglasil za slabomnega in predlagal, naj ga razvedlinojo.

Zdravniki sprva niso našli na njem nikakih znakov take bolezni, pa je brat toliko časa lasil okrog njih, da so slednjič nekako potrdili in sodnija je Andreju odrekla zapuščinaki delež. Ko je brat videl, da je obvaljala njego-va, ga je kratko malo zapodil iz hiše.

Zaman je Andrej zadrževal, da je nedožen in pri popolnoma zdravi pameti. Ko je pa videl, da je propadel, mu je to za vedno zagrenilo življenje. Zapr se je sam vase in postal časoma silen čudak. Ljudje so trdili, da mu manjka eno kolesce, pa sta bili le samotna in zagrenjenost, ki sta ga napravili takega. Ko je videl, da nima več doma in da se ne bo ženil, ker mu je Mar-janca Bartulova prelomila dano besedo, si je pri Ulčarjevih iz-govoril malo sobico. Demov je hodil le spat, čez dan je bil ves teden na leskem delu, bodisi na dnuh, ali kje drugod. Zase je potrešil zelo malo. Hrano je do-bival pri ljudeh — obleki je imel le dve: vsakdanjo in pražnjo. Tako je deval zaslužek na stran, da se je časoma pribralo toliko denarja, da si je lahko se-sidal majhno, a lično hišico. Po-tem je prikupil še nekaj vrta in bil končno sam na svojem.

Kadar je bil z ljudmi na delu, je ponajveč molčal. Če ga je kdo vprašal: "Stric, zakaj mol-čiš?" je odvrnil: "Saj ti gobez-dniš mesto mene. Ali ti ni dovolj?"

Najbolj ga je jezilo, če ga je kdo spomnil doma in krivično razdeljene dedščine. Ljudje pa niso imeli obzira, zato so ga iz-praševali prav o tem in bili ve-seli, videč, da mu ni po volji. Andrej se je še bolj izogibal vsa-kega razgovora z njimi. V svo-jo hišico ni pustil nikogar ali pa

STRIC

"Zakaj se niste oženili, striče, ko morate sedaj kar sami kuhati in pometati, prati in pomivati? Zakaj ne, striče?" — "Mja, mja, jaz bi se že bil, pa mi je iz-bernila Marjanca Bartulova, ki sem jo izmed vseh deklet imel edino rad. Izbernila mi je in se oženila tja v Trst, da je nisem videl potem nikoli več..." Mja, mja, njo bi že maral..."

Tako sva se nekega popoldne pogovarjala s starim stricom Matjačevim, ki je danes že na groblju pri Svetem Petru, a je takrat hodil k nam na dneve. Bil je čudak, ki mu je le redko-kje bilo najti para... Doma so bili štirje bratje. On je bil najmlajši. Oče je v oporoki določil, da imajo dobiti vsi enake deleže: Najstarejši ostane na domu, dobi hišo, srednji nekaj polja, on, Andrej pa gozd. Po očetovi smrti je Andrej zahteval svoj delež, pa se je bridko zmotil; Najstarejši brat ga je pred sod-nijo proglasil za slabomnega in predlagal, naj ga razvedlinojo.

Zdravniki sprva niso našli na njem nikakih znakov take bolezni, pa je brat toliko časa lasil okrog njih, da so slednjič nekako potrdili in sodnija je Andreju odrekla zapuščinaki delež. Ko je brat videl, da je obvaljala njego-va, ga je kratko malo zapodil iz hiše.

Zaman je Andrej zadrževal, da je nedožen in pri popolnoma zdravi pameti. Ko je pa videl, da je propadel, mu je to za vedno zagrenilo življenje. Zapr se je sam vase in postal časoma silen čudak. Ljudje so trdili, da mu manjka eno kolesce, pa sta bili le samotna in zagrenjenost, ki sta ga napravili takega. Ko je videl, da nima več doma in da se ne bo ženil, ker mu je Mar-janca Bartulova prelomila dano besedo, si je pri Ulčarjevih iz-govoril malo sobico. Demov je hodil le spat, čez dan je bil ves teden na leskem delu, bodisi na dnuh, ali kje drugod. Zase je potrešil zelo malo. Hrano je do-bival pri ljudeh — obleki je imel le dve: vsakdanjo in pražnjo. Tako je deval zaslužek na stran, da se je časoma pribralo toliko denarja, da si je lahko se-sidal majhno, a lično hišico. Po-tem je prikupil še nekaj vrta in bil končno sam na svojem.

Kadar je bil z ljudmi na delu, je ponajveč molčal. Če ga je kdo vprašal: "Stric, zakaj mol-čiš?" je odvrnil: "Saj ti gobez-dniš mesto mene. Ali ti ni dovolj?"

Najbolj ga je jezilo, če ga je kdo spomnil doma in krivično razdeljene dedščine. Ljudje pa niso imeli obzira, zato so ga iz-praševali prav o tem in bili ve-seli, videč, da mu ni po volji. Andrej se je še bolj izogibal vsa-kega razgovora z njimi. V svo-jo hišico ni pustil nikogar ali pa

STRIC

"Zakaj se niste oženili, striče, ko morate sedaj kar sami kuhati in pometati, prati in pomivati? Zakaj ne, striče?" — "Mja, mja, jaz bi se že bil, pa mi je iz-bernila Marjanca Bartulova, ki sem jo izmed vseh deklet imel edino rad. Izbernila mi je in se oženila tja v Trst, da je nisem videl potem nikoli več..." Mja, mja, njo bi že maral..."

Tako sva se nekega popoldne pogovarjala s starim stricom Matjačevim, ki je danes že na groblju pri Svetem Petru, a je takrat hodil k nam na dneve. Bil je čudak, ki mu je le redko-kje bilo najti para... Doma so bili štirje bratje. On je bil najmlajši. Oče je v oporoki določil, da imajo dobiti vsi enake deleže: Najstarejši ostane na domu, dobi hišo, srednji nekaj polja, on, Andrej pa gozd. Po očetovi smrti je Andrej zahteval svoj delež, pa se je bridko zmotil; Najstarejši brat ga je pred sod-nijo proglasil za slabomnega in predlagal, naj ga razvedlinojo.

Zdravniki sprva niso našli na njem nikakih znakov take bolezni, pa je brat toliko časa lasil okrog njih, da so slednjič nekako potrdili in sodnija je Andreju odrekla zapuščinaki delež. Ko je brat videl, da je obvaljala njego-va, ga je kratko malo zapodil iz hiše.

Zaman je Andrej zadrževal, da je nedožen in pri popolnoma zdravi pameti. Ko je pa videl, da je propadel, mu je to za vedno zagrenilo življenje. Zapr se je sam vase in postal časoma silen čudak. Ljudje so trdili, da mu manjka eno kolesce, pa sta bili le samotna in zagrenjenost, ki sta ga napravili takega. Ko je videl, da nima več doma in da se ne bo ženil, ker mu je Mar-janca Bartulova prelomila dano besedo, si je pri Ulčarjevih iz-govoril malo sobico. Demov je hodil le spat, čez dan je bil ves teden na leskem delu, bodisi na dnuh, ali kje drugod. Zase je potrešil zelo malo. Hrano je do-bival pri ljudeh — obleki je imel le dve: vsakdanjo in pražnjo. Tako je deval zaslužek na stran, da se je časoma pribralo toliko denarja, da si je lahko se-sidal majhno, a lično hišico. Po-tem je prikupil še nekaj vrta in bil končno sam na svojem.

Kadar je bil z ljudmi na delu, je ponajveč molčal. Če ga je kdo vprašal: "Stric, zakaj mol-čiš?" je odvrnil: "Saj ti gobez-dniš mesto mene. Ali ti ni dovolj?"

Najbolj ga je jezilo, če ga je kdo spomnil doma in krivično razdeljene dedščine. Ljudje pa niso imeli obzira, zato so ga iz-praševali prav o tem in bili ve-seli, videč, da mu ni po volji. Andrej se je še bolj izogibal vsa-kega razgovora z njimi. V svo-jo hišico ni pustil nikogar ali pa

NAZNA NILI I N ZA HVALA

S izlostjo v srcu naznanjamo sorodnikom in znancom, da je s vedno zasnal naš sin in brat

JOHN HABJAN

Umrl je 28. nov. ostrioma bil ubit pri avtomobilski nezgodi v stari 21 let, rojen v Ameriki. Pokopan je bil 2. dec. t. l. v spremstvu dr. "Sloga" št. 14, kamor je tudi spadal, in katero mu je darovala venec. Hvala. Zahvala dr. Moška enakopravnost št. 119 in dr. Little Port št. 568, katera sta mu darovala venec in se udeležila pogreba z zastavami.

Zahvala za darovane vence: Mr. in Mrs. Frank Kosmach, Mr. Joe Habjan family, Mr. Frank Dolenc family, Mr. in Mrs. Kopal, Mr. in Mrs. Jensenovec, Mr. in Mrs. Anton Vidar, Mr. in Mrs. Stanly Novak, Mrs. Mary Oblak in za skupni venec prijateljev, Bezek, Smole, Umek, Hodnik, Čelošnik, Civha in Gregorin.

Zahvala vsem skupaj za avtomobile in za vse, kar je kdo kaj po-magal na en ali drugi način.

Tebi, ljubljani in nepozabni sin in brat, naj Ti bo lahka ameriška zemlja. Počivaj v miru.—Zalujoči ostali: John in Ana Habjan, stari; Frank Habjan, brat.

North Chicago, Ill.

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S. N. P. J.

SPREJEMA VSA
v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenakem, hrvatskem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J.
DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA POJASNILA

Za kralok čas

Izobražena

"Gospodična Eliza je stare kakor vi mislite."

"Kako veste to?"

"Zadnjič sem jo vprašal, ali čitala Ezopove basni, in rekla je, da jih je kupila takoj ob du."

"Moj prijatelj Slokan, ki zadnjič umri, je imel res ččo..."

"Zakaj?"

"Pomislil, ko je zavaroval ta proti požaru, mu je promp pogorela. Komaj se je zavaru proti nezgodam, si je že slo-nogo. Pred dobrim tednom pristopil k pogrebemu društvu in tri dni nato je že imel plačen pogreb."

Slovo

On: "Dobro se imej, in če bo ugajalo..."

Ona: "...ti pišem!"

On: "...in če si kaj pozna la..."

Ona: "...ti brzojavim!"

On: "...in če ti denar smazjka..."

Ona: "...ti pa telefoniram"

"Gospod krčmar! V juhi volovskega repa plava zob!"

"Se je pa že vol v rep vgr-nil, ko so ga zakljali!"

Zepni koledarji 1932

S. N. P. JEDNOTE

so zunaj in razposelani na do-štva in posameznike, ki so naročili. Članstvo naj jih vpraš pri društvenih tajnikih. De-štva, ki jih še niso naročila, le-ko to store, ker jih imamo okrog en tisoč na rokah. Na-čete si lahko samo enega ali več skupaj. Stanejo samo 2 centov komad. Pošljite na naročilo in priložite polit-znamke v pisumu ali pa denarčite pravočasno in pošljite vaše naročilo na naslov:

PROSVETA
2657 S. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

PROSVETA

2657 S. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.